

CREATIEF MET BUIS

Re-creatief, nu al de gemakkelijkste woordspeling van het jaar. Hoe gingen de sport-, recreatie- en andere gefnuikte sectoren creatief om met de restricties van de anderhalvemetermaatschappij? Rugbyers zijn doorgaans niet zo goed in anderhalve meter afstand houden. Maar met *pool noodles*, van die gekleurde drijfbuizen uit het zwembad (die waren toch gesloten), kon *touch rugby* worden gespeeld, een soort non-contact tikkertje. Coronaproof én minder last van blessures. Wie weet, wordt *pool noodle touch rugby* wel een blijvertje op chirokampen en teambuildings. (MH)

JEROEN SCHEERDER

Beweegvrijheid

Das Ende der Pandemie: der Tag der Freiheit. Onder die titel ging begin augustus een demonstratie in Berlijn van start. Circa 20.000 coronarebellen kwamen de straat op in de Duitse hoofdstad en protesteerden tegen de COVID-19-maatregelen die de overheid nam. Deze zouden hun persoonlijke vrijheden al te veel inperken. In dezelfde periode doken ook proteststemmen in Vlaanderen op.

Zo pleitte Fleur Pierets, schrijfster en voorvechtster voor gelijke rechten, in een opiniestuk in *De Morgen* ervoor om de vrijheden die we hebben zoveel mogelijk te bewaken. Zij refereerde daarbij onder meer aan de avondklok die in de provincie Antwerpen geïnstalleerd werd. Het was van de Tweede Wereldoorlog geleden dat een dergelijk nachtelijk huisarrest was opgelegd. Zo veel mogelijk in ons 'kot' moeten blijven, onze sociale en vooral lijfelijke contacten met anderen haast bannen, en in het publieke domein verplicht een mondneusmasker dragen terwijl onze stem tegen onrecht meer dan ooit luid op straat zou moeten klinken, foeterde Pierets in haar rubriek. Het na twaalven uitlaten van de hond als een overtreding van het nachtelijke uitgaansverbod? Mondkapjesgebod als vestimentaire zwijgplicht? Huichonger ter legitimatie van aanrakingsrecht? Dat is wellicht de ironie voorbij.

En toch. Natuurlijk oienen we duur bevochten en verworven grondrechten te koesteren en moeten we voorkomen dat vrijheden permanent opgegeven worden. Zij vormen immers de hoeksteen van onze democratische rechtsstaat. Het is ook opvallend hoeveel verboden er intussen zijn. Veel mag niet meer, zo lijkt het (behalve verbieden). Maar is onze beweegvrijheid in het coronatijdperk beknot? En ik bedoel dan letterlijk de vrijheid – of zelfs het recht – om te bewegen, om fysiek actief te zijn? Bij aanvang van de eerste coronagolf in Europa werd in landen als Italië en Spanje inderdaad een 'hokplicht' doorgevoerd. Enkel noodzakelijke fysieke verplaatsingen werden toegelaten, bovendien slechts gedurende een beperkte tijd. Ondanks de WHO-richtlijnen ter bevordering van een gezonde leefstijl, leek fysiek inactief zijn in deze landen even geen levensbedreiging met zich mee te brengen. Zich buitenshuis fysiek inspannen of ontspannen was er verboden tenzij het samen met de hond was. Je huisdier als beweegpro-

motor. In Frankrijk werd de 1-1-1-regel ingevoerd: men mocht er buitenkomen, maar slechts één keer per dag, gedurende één uur en op minder dan één kilometer van de woning. De Franse staat bepaalde aldus hoeveel, hoelang en hoe ver, maar beweegruimte werd wél gegarandeerd. Nog noordelijker, met name in Zweden, golden nauwelijks antibeweegmaatregelen. Afstand houden en je sociale contacten beperken luidde het advies van de Zweedse overheid. Zelfverantwoordelijkheid dus.

En in België? In België is nooit sprake geweest van een beweegverbod. Er was een verbod op zogenaamde 'niet-essentiële verplaatsingen in de publieke ruimte', maar wandelen, lopen en fietsen vielen daar niet onder. Essentiële activiteiten aldus. De overheid heeft wellicht nooit eerder een dergelijke succesvolle nationale beweegcampagne gevoerd. Fysiek actief blijven werd juist sterk aangemoedigd. De oneliner van gezondheidsminister Maggie De Block 'Blijf in uw kot', werd al vlug aangevuld met 'Maar bewegen moet!' Wie zich in de eerste coronagolf al joggend of fietsend in het publieke domein begaf, kon zonder al te veel problemen de baan op. Wie dat tijdens de tweede golf deed, was bovendien verlost van de mondkapverplichting, tenminste als de fysieke inspanning voldoende intensief was. Je zou voor minder sporter worden. Sporten dus om juist wat beweegruimte te behouden. Het lijkt wel alsof we massaal aan het sporten slaan telkens de overheid nieuwe maatregelen afkondigt. Onderzoek van KU Leuven, UGent en VUB toonde alvast aan dat meer dan de helft van de Vlamingen sinds de coronamaatregelen meer tijd heeft om te bewegen of te sporten. Bovendien blijkt dat de meerderheid evenveel of juist meer beweegt en sport dan vóór de lockdown die in maart van kracht ging. Vooral kleinschalige en makkelijk op zichzelf te beoefenen fysieke vrijetijdsactiviteiten wonden sindsdien aan populariteit. Je zou het de (her)geboorte van *small sport* en

smart sport kunnen noemen. Kunnen hier nog aan worden toegevoegd: salonsport, solosport, screensport, silosport, *slow sport* ... Zolang de beweegvorm maar in de toegelaten sociale bubbel fit. Eigentijdse Foucaultiaanse biopolitiek als strategie om het coronavirus gedisciplineerd een halt toe te roepen? De controlestaat toegepast in de beweegpraktijk? Ik betwijfel het.

Eerder dan beweegminimalisering dient zich beweegonzekerheid aan. Met de komst van COVID-19 is de zogenaamde risicomaaatschappij een feit. Op een ogenblik dat we gewend waren aan maakbaarheid en voorspelbaarheid, is corona de grote spelbreker. Reeds enigszins aangekondigd door de crisissen op economisch, ecologisch, sociaal-cultureel en politiek vlak zet zeker de huidige gezondheidscrisis heel wat zekerheden op het spel. Individueel sportief bewegen? Prima, want goed voor lichaam en geest. Georganiseerd sporten in club- of competitieverband? Onzeker, want onderhevig aan wijzigende restricties. Contact- en team-sporten? Uit den boze wegens te hoog besmettingsrisico. En laat nu net een groot deel van de beleidsvoering, de subsidies, de vrijwilligers, de professionals ... gefocust zijn op het georganiseerd sporten. Of ook: het anderhalvemeterbeleid brengt de maatschappelijke en socialiserende troeven van 'geïnstitutionaliseerd sporten' – lees: het sporten samen met anderen (club, school, bedrijf ...) – in het georang. Anderhalvemeterdenken? Bovendien is intussen duidelijk dat zeker kwetsbare groepen – waaronder kinderen en ouderen, maar ook werklozen en lager opgeleiden – de verliezers van deze crisis zijn, ook op beweegvlak. De microbiotoop van een minuscuul stukje RNA bepaalt thans of en hoe er op het macroveld van de sport gespeeld wordt. Het is evenwel niet zozeer onze beweegvrijheid die gevaar loopt, maar wel de beweeglijkheid. In tijden van nood vormt kansengelijkheid dan ook een extra beleidsuitdaging. De aankondiging van het nieuwe normaal luidt tevens de zoektocht naar een coronaproof én voor iedereen toegankelijk sportmodel 2.0 in. ■

Prof. Jeroen Scheerder is hoogleraar sportbeleid en sportsociologie aan de KU Leuven.